

Architectura cívica

Ekonomika

recta y obliqua

kultury

Informace o kurzu

- František Svoboda
- Kontakt: gert@seznam.cz
- Konzultační hodiny: Pondělí 9:00-10:30
- Požadavky ke zkoušce:
  - Závěrečný test
  - Účast na třech seminářích
  - Esej – odevzdat během zápočtového týdne

Základní literatura

- ▣ Škarabelová, S. Neshybová, J. Rektořík, J. *Ekonomika kultury a masmédií*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2007. 210 s. ISBN 9788021042674.
- ▣ Rektořík, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2002. ISBN 80-86119-60-2.

Zahraníční literatura:

- ❑ TOWSE, R. (ed.). *A Handbook of Cultural Economics*. Northampton: Edward Elgar Publishing, Inc., 2003. ISBN 1-84064-338-2
- ❑ CELENTANO, S., C. – MARSHAL, K. *Theatre management*. New York: Playes press, Inc., 1998. ISBN 0-88734-684-7.
- ❑ KOLB, B. *Marketing for Cultural Organisations: New Strategies for attracting audiences to Clascical Music, Dance, Museums, Theatre and Opera*. London: International Thomson Bussines Press, 2005. ISBN 1-84480-213-2.
- ❑ www.proculture.cz

Základní problémové okruhy

- Ekonomika umění x Ekonomika kultury
- Kritéria efektivity
- Financování kultury, veřejné subvence
- Tvorba cen v oblasti kultury
- Trh práce v oblasti kultury
- Legislativa v oblasti kultury

Ekonomika umění vs Ekonomika kultury

- Umění – Architektura, sochařství, malířství
- Kultura – širší pojem - zahrnuje navíc i kulturní průmysl (statky a služby masové spotřeby s dostatečným uměleckým obsahem - filmová a hudební produkce, nakladatelství, vysílání televizní i rozhlasové) j13
- Definice kultury dle UNESCO - „Kultura musí být považována za soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu, kultura zahrnuje vedle umění a písemnictví také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení“ j27
- Ekonomika kultury – je aplikací ekonomie v oblasti produkce, distribuce a spotřeby tzv. kulturních statků a služeb, které obsahují tvůrčí či umělecký prvek

Snímek 6

---

j13

Tato dichotomie vede k tomu, že v rámci kurzu budeme hovořit o problémech, které jsou významné jen pro některé oblasti kultury

noha, 8/18/2008

j27

Hlavním rysem kulturního průmyslu je průmyslový rozměr produkce kombinovaný s kulturním obsahem, který vychází zejména ze zaměstnání zkušených umělců (herců, výtvarníků, hudebníků...)

Díky průmyslu roste diverzita kulturní produkce

Podíl kulturního průmyslu ve vyspělých zemích může být kolem 5% HDP - USA - film, UK - hudba, Nizozemí - nakladatelství. Kulturní průmysl a živá umění rostou tempem 5% ročně, rychleji, než klasická odvětví

noha, 8/29/2008

Dělení kultury:

- Nehmotná (duchovní):
  - Sociokulturní regulativy (normy, hodnoty, pravidla, omezení, tabu, zákony)
  - Ideje a symbolické systémy (náboženství, mýty, jazyk, písmo, umění nehmotné povahy: hudba, literatura, tanec..)
  - Instituce organizující lidské chování (manželství, rodina, rodové vztahy, církve,..)
- Formální/profesionální
- Institucionalizovaná
- Hmotná:
  - Materiální lidské výtvořry, resp. artefakty
- Neformální/spontánní
- Neinstitucionalizovaná

Kultura jako systém hodnot

- Kultura je systém hmotných a duchovních hodnot, vytvářený prací lidstva v celém procesu jeho vývoje, utvářející společnost v celku a člověka zvlášť.
- Kultura jako souhrn – systém hodnot je jednou ze základních světonázorových kategorií, z níž je možno a nutno odvozovat = hodnotit ostatní svět člověka
- Kulturní kapitál – určuje se většinou jako souhrn hmotných a nehmotných hodnot

j26

kulturní statky a umělecká díla lze uchopit jako kapitálové aktiva a pochopit tak, jak lze mohou přispívat k produkci dalších statků a služeb.

Lépe vystihuje podstatu umění, neboť kulturní statky nejsou ani tak spotřební, jako spíše kapitálové

Příklad s historickým kostelem - může mít potenciální tržní cenu jako nemovitost (prodeje za Josefa II., Cluny III), ale má i netržní hodnoty, které lze měřit například ochotou lidí přispívat na její zachování (WTP). Kromě těchto ekonomických hodnot však má i další hodnoty - náboženský význam, který není peněžně měřitelný, může být cenný jako představitel určitého architektonického stylu, může být symbolem identity nebo místa (Říp, Pražský hrad, kostel Jana Nepomuckého na Zelené hoře vévodí kraji a při josefinských reformách lidé psali petice za jeho zachování), dále estetické kvality, společenská funkce, symbolický význam, historický význam, unikátnost,...

noha, 8/29/2008

Ekonom se ptá:

- Jak financovat kulturu?
- Jak rozdělovat prostředky z veřejných rozpočtů?

Veřejná podpora - Ano či Ne?

- Tržní řešení j34
- „Dezorientovaný Jánošík“ j37
X
- Rovnost šancí
- Užitečné externality j33
- Kultura jako veřejný statek j35
- Podpora nových forem umění
- Kultura jako symbol prestiže a investice do budoucna
- Statky pod ochranou
- Nízká produktivita

Snímek 12

j31

Adam Smith - dělba práce ničí duševní a společenské schopnosti, z člověka opakujícího stále stejné pohyby se stává hlupec a nevědomec. Aby se rozvinuly u lidí všechny schopnosti a dovednosti, které mají, je nutná péče ze strany vlády. .. str. 693

Kdyby stát pomáhal všem, kteří by se snažili bavit a rozptylovat lidi malbami, básněmi, hudbou a tancem, divadelními představeními a výstavami, rozehnal by v lidu zádušnost a zachmuřenost, která v lidu živí pověru a fanatismus. (byl v kalvinistické Anglii)

Ekonomické dopady umění - 3 typy

spotřební hodnota - hodnota přijatá uživateli i neuživateli - výdaje na lístek + související náklady cestovní, atd. I ti, kteří nikdy nenavštívili žádný kulturní podnik, mohou vyjádřit svoji ochotu platit za možnost stát se budoucím konzumentem.

Druhým typem ekonomického dopadu je dlouhodobý růst produktivity a ekonomického rozvoje spojený s kulturními aktivy - kulturní velmoci jsou i velmocemi ekonomickými -příp. vzdělávací hodnota - obtížné ověřit

krátkodobé dopady na ekonomickou aktivitu - spojené s čistým přílivem utrácením do oblasti jako přímý důsledek kulturních aktivit - typicky festivaly, památky, ...

Ve výzkumech se většinou měří krátkodobé efekty utrácení, multiplikátory - spojené se jmény z 30. let Leontief a Keynes

Problém, že multiplikátory ve svých závěrech neberou ohled na alternativy - říkají, že divadlo má multiplikační efekty, (to je pravda), které by bez něj nebyly (to už pravda není, lidé by své peníze utratili jinak, s jiným, avšak existujícím multiplikačním efektem.

noha, 8/29/2008

j32

Applied welfare economics - str. 20

noha, 7/2/2008

j33

Nedokonalá konkurence – ta ruší jednotné kritérium rozhodování spotřebitelů i producentů a následně i mechanismus efektivního rozmístování zdrojů. Výroba se řídí jiným souborem relativních cen než spotřebitelé;

Existence veřejných statků – takových statků nebo služeb, které mají dvě specifické vlastnosti: nerivalitní spotřebu a nevyloučitelnost ze spotřeby. To způsobuje neochotu investovat do produkce těchto statků i problém zvaný „černé pasažerství“;

Existenci externalit – neboli efektu přelévání, tj. taková situace, kdy činnost jednoho ekonomického subjektu způsobuje nezamýšlené náklady (přínosy) jiným subjektům, aniž by byl jejich původce zpoplatněn;

Nedokonalé informace – takovou situaci, kdy má jedna strana trhu úplnější informace než strana druhá. Informovanější strana je tedy zvýhodněna.

(Soukupová: Mikroekonomie, 2002)

Protiargumenty - externí efekty jsou malé a jsou stejné jako ve zbytku ekonomiky.

noha, 8/30/2008

Snímek 12 (pokračování)

---

j34

veřejné zabezpečení snižuje možnost svobodné volby a vede k uniformitě v produkci a spotřebě kulturních statků,

vzniká nebezpečí ztráty odpovědnosti za sebe sama (morální hazard),

vzniká nebezpečí neefektivnosti z důvodu neoprávněného zařazení do veřejného sektoru, nebo může docházet k alokační či produkční neefektivnosti v oblasti kultury,

často dochází k efektu „přetížení“, neboť velká část kulturních statků má charakter smíšených veřejných statků a jejich poskytování je vázáno na kapacitu kulturních zařízení,

vzniká i eventualita nadspotřeby a ztráty z této nadspotřeby, neboť v důsledku přerušení vazby mezi „placením“ a spotřebou veřejných statků se spotřebitel nemusí chovat racionálně.

noha, 8/25/2008

j35

Hampl, já

noha, 8/25/2008

j36

Netržní poptávka - lidé mohou oceňovat pouhou možnost, že mohou navštívit kulturní zařízení, byť do něj zatím nenašli cestu - je to spjato s národní identitou (památník národního písemnictví) prestiží a sociální soudržností.

noha, 8/30/2008

j37

Nezamýšlené distribuční aspekty poptávky - vládní podpora dosahuje opačného účinku, než bylo zamýšleno. Hlavními příjemci kulturních služeb jsou vysokopříjmové skupiny, které se tak stávají i hlavními příjemci vládní podpory (typicky opera, která je navštěvována vysokopříjmovými skupinami, nebo studenty, kteří budou mít vysoké příjmy)

noha, 8/30/2008

Pro veřejnou podporu kultury bývají zmiňovány i další argumenty:

- ❑ umění a výchova se příznivě podílí na tvorbě lidského potenciálu a identity jedince a přeneseně i společnosti
- ❑ udržení diversity kulturních statků a podpora menšin, podpora kulturní diferenciacce,
- ❑ podpora uchování kulturního dědictví a umožnění (rovného) přístupu k němu,
- ❑ média mají moc manipulovat, a proto se snaží politici získat vliv v těchto institucích.
- ❑ trh degraduje kulturní hodnoty na pouhé prostředky k dosažení zisku, zatímco ony v sobě skrývají mnohem víc; kulturní statky mívají jakoby dvojí užitečnost: jednak pro svého autora, jemuž umožní vyjádření vlastních pocitů, názorů, myšlenek, jednak pro spotřebitele, jemuž přináší často vyšší uspokojení v podobě katarzí, relaxací apod.,
- ❑ trh nedokáže zabezpečit neziskovou kulturní produkci v dostatečném objemu a struktuře,

Kritéria efektivity v oblasti kultury

- Hledání výkonnostních ukazatelů
  - Nutné jako kritérium rozdělování peněz z veřejných rozpočtů
  - Nutné kvůli vzájemnému srovnávání

j28

- Ukazatele kvantitativní x kvalitativní
  - Počet zaměstnanců, počet diváků, počet představení, ...
  - Náklady na jednoho návštěvníka, poměr veřejného příspěvku k vlastním příjmům organizace, ...

Snímek 14

---

j28

Problémem indikátorů je, že začnou ovlivňovat chování instituce - např. lístky zdarma či za sníženou cenu.

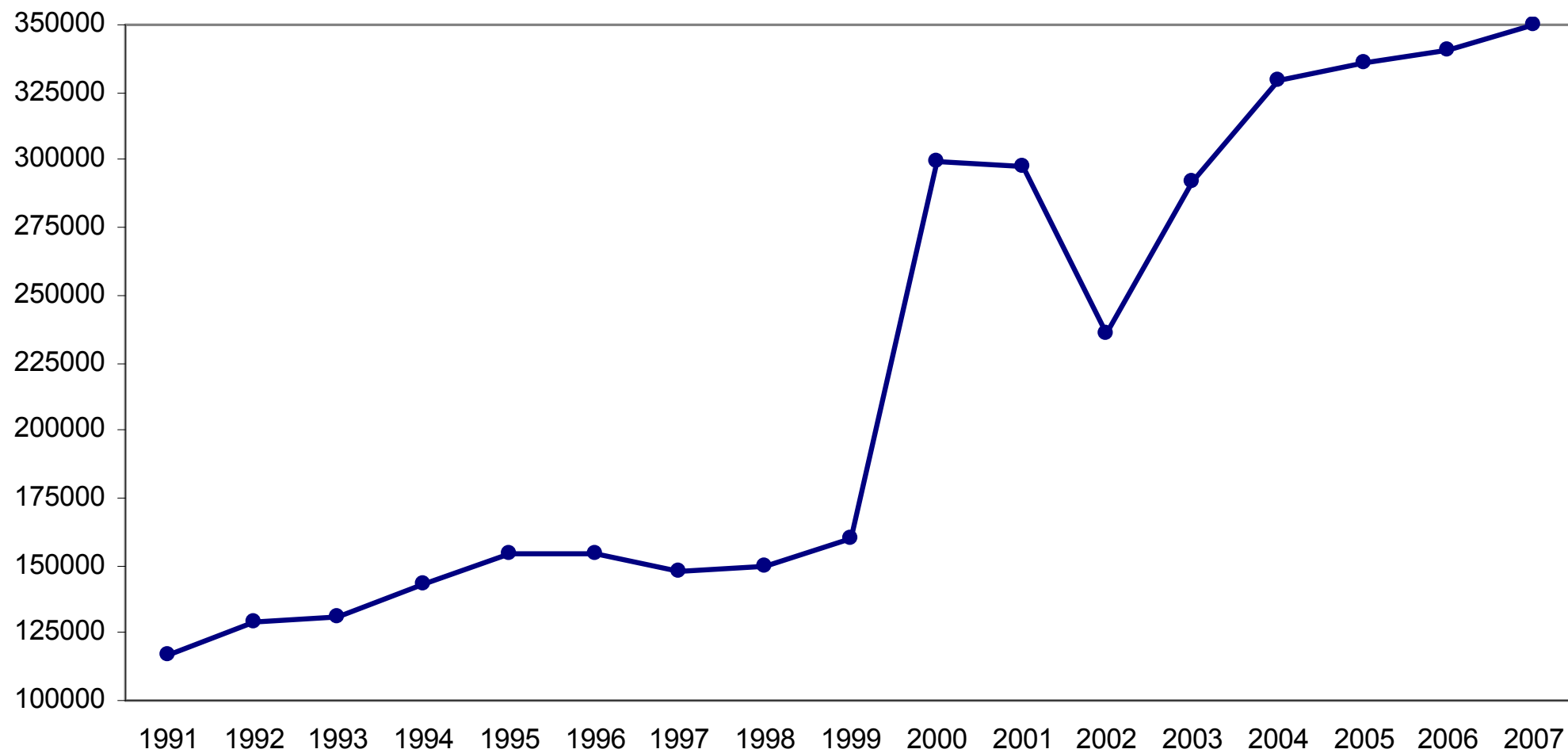
Kritérium vyprodanosti hlediště.

Problémem také změna situace - když se rozkopala Husova - loni v červenci navštívilo Pražákův palác a UPr.muzeum 6000 návštěvníků, letos 4500

Srovnávat lze jen srovnatelné

noha, 8/29/2008

Vývoj návštěvnosti státního hradu a zámku Český Krumlov

Příklad z programu Státní podpory profesionálních divadel

- Počet vlastních představení celkem
- Procento návštěvnosti
- Procento soběstačnosti (Vlastní výnosy + další zdroje/ neinvestiční náklady)
- Podíl veřejných rozpočtů na průměrné hodnotě vstupenky v korunách celkem

z toho uměleckých pracovníků	3 128	95,5	3 182	97,2	3 259	99,5	3 253	99,3	3 275	1
------------------------------	-------	------	-------	------	-------	------	-------	------	-------	---

1) zn. scén pod správou výše uvedených divadel

2) tj. uměleckých celků

		2006	%	2005	%	2004	%	2003	%	2002	%
Celkové výnosy divadel v tis. Kč		983 714,3	111,1	1 053 388,0	118,9	1 002 853,1	113,2	939 356,4	106,1	885 662,0	100,0
Příspěvky ze státního rozpočtu v tis. Kč celkem		764 197,9	101,0	708 721,0	93,7	753 088,4	99,6	640 793,4	84,7	756 259,6	100,0
v tom	Příspěvky ze státního rozpočtu v tis. Kč (neinv.)	686 877,4	107,9	661 997,5	104,0	630 853,4	99,1	530 252,7	83,3	636 696,7	100,0
	Příspěvky ze státního rozpočtu v tis. Kč (inv.)	77 320,5	64,7	46 723,5	39,1	122 235,0	102,2	110 540,7	92,5	119 562,9	100,0
Příspěvky od krajů v tis. Kč celkem		104 912,6	178,2	106 771,2	181,3	92 294,7	156,7	58 883,9	100,0	•	-
v tom	Příspěvky od krajů v tis. Kč (neinv.)	101 332,9	173,3	103 766,4	177,4	92 294,7	157,8	58 483,9	100,0	•	-
	Příspěvky od krajů v tis. Kč (inv.)	3 579,7	894,9	3 004,8	751,2	-	-	400,0	100,0	•	-
Příspěvky od měst a obcí v tis. Kč celkem		1 830 584,8	126,6	1 747 610,7	120,9	1 652 936,9	114,4	1 561 306,2	108,0	1 445 464,7	100,0
v tom	Příspěvky od měst a obcí v tis. Kč (neinv.)	1 781 509,0	132,1	1 699 300,0	126,0	1 607 648,6	119,2	1 538 482,2	114,1	1 348 501,2	100,0
	Příspěvky od měst a obcí v tis. Kč (inv.)	49 075,8	50,6	48 310,7	49,8	45 288,3	46,7	22 824,0	23,5	96 963,5	100,0
Vlastní příjmy z hlavní činnosti v tis. Kč		862 105,2	124,4	787 356,3	113,6	741 431,4	107,0	717 399,1	103,5	692 959,3	100,0
Z celk. výnosů a vl. příjmů z hlavní činnosti vybrané vstupné		576 813,9	122,8	536 241,3	114,2	531 921,1	113,3	497 165,6	105,9	469 539,5	100,0
Vlastní příjmy z vedlejší činnosti v tis. Kč		82 840,6	123,8	98 319,2	146,9	67 033,6	100,2	75 386,2	112,7	66 917,0	100,0
Celkové neinvestiční náklady v tis. Kč		3 303 035,3	120,6	3 213 858,5	117,4	3 038 460,5	111,0	2 881 313,0	105,2	2 738 299,3	100,0
% soběstačnosti		29,8	92,3	32,8	101,5	33,0	102,2	32,6	100,9	32,3	100,0

• údaj nebyl v uvedeném roce sledován

Průměrná cena vstupenek

	v Kč
Cena vstupenky (průměr)	150
Hodnota vstupenky (průměr)	859
Podíl veřejných rozpočtů na vstupence (průměr)	622

Baumolova choroba

- Napadá herce a hudebníky, neboť produktivita jejich povolání se příliš nemění.
- Produktivita práce = výstup pracovníka za určité časové období (reálný HDP za rok/počet zaměstnaných) j14
- X
- Práce umělce je cílem sama o sobě, nikoliv prostředkem k produkci nějakého statku
- K dispozici jsou stále dražší technologie, v ekonomice v důsledku růstu produktivity rostou mzdy
- Náklady na jednotku „živého“ umění rostou rychleji než cenová hladina
- Řešení – tržní - růst ekonomiky znamená růst poptávky
  - vládní - veřejná podpora umění
  - nevládní – mecenát, sponzorství, dárcovství
  - změna repertoáru, snížení nákladůj25

Snímek 19

---

j14

Produktivitu lze zlepšit: -lepší technologie (nový stroj)

- růst zkušeností pracovníků (výcvik pracovníků v rámci celoživotního zaměstnání u jedné firmy v Japonsku - japonští dělníci patří k nejlepším na světě)
- lepší řízení
- produkce ve velkém

Růstu produkce lze snadno dosáhnout v průmyslu a ve službách)

Herec hraje stejně jako v dobách Shakespeara, kvarteto hraje ve čtyřech jako v době Beethovena.

Zlepšení technologií zvedlo pouze náklady, nezměnilo však výstup.

Z účetních knih Covent Garden Baumol vyčetl, že průměrné náklady na jedno představení v letech 1771-6 byly 157 L. Královské Shakespearovské divadlo v letech 1963-4 mělo průměrné náklady na představení 13,5x vyšší, ačkoliv cenová hladina vzrostla 6,2x (2,139 L)

N.Y. filharmonickému orchestru mezi roky 1843-1964 rostly náklady na koncert ročně o 2,5%, zatímco cenová hladina rostla jen o 1%

noha, 8/18/2008

j24

Nezbytnost přizpůsobit se relativnímu předražení tradičních postupů dalo vzniknout nové škole architektury a designu - budovy již nejsou zdobeny ručně zpracovanými kamennými prvky, ale strojově zpracovanými a tedy levnějšími prvky

noha, 8/28/2008

j25

Málokdo chce ale vidět Hamleta bez Hamleta, jak zjistil již Jára Cimrman. Ani bychom neuvítali místo symfionického orchestru komorní sólový koncert.

Vzniká hrozba uměleckého deficitu, dnešní společnost není schopna zajistit produkci velkých děl minulosti.

noha, 8/28/2008

Jistě, pane ministře

Ekonomické a sociální přínosy kultury:

- Přímé příjmy vynaložené spotřebiteli na kulturní zboží a služby.
- Nepřímé výnosy ze souvisejících služeb a ekonomických činností (tzv. multiplikační efekt).
- Vytváření pracovních míst a dopad na zaměstnanost.
- Nepřímé ekonomické dopady v podobě budování identity a image daného místa. Vytváření zájmu o dané prostředí a zvyšování atraktivity lokality pro investory.
- Budování sociálního kapitálu – sebevědomí, vlastní identita, sociální soudržnost komunit, aj.

Ekonomické a sociální přínosy kultury:

- Budování lidského kapitálu:
  - Participace na kultuře jako faktor vzdělání a růstu produktivity pracovní síly. Vytváření zásoby kvalifikované a kreativní pracovní síly a z toho plynoucí rozvoj ekonomických odvětví.
  - Produktivita práce v „kreativních oborech“ s „kulturní“ složkou je nesmírně vysoká a je tahounem růstu produktivity ekonomiky jako celku, kulturní průmysl je jedním z primárních zdrojů inovací pro jiné oblasti.

Definice kultury

- „Naučím Vás říkat větu – JÁ NEVÍM“
(Karl R. Popper)
- Pády paradigmat
- = základní myšlenka postmodernismu
- Tzn. dualitu myšlení a vysvětlování
- Zájem zkoumat věci z různých pohledů, věd, snaha o komunikaci sociálních, společenských a přírodních věd
- Proto i různé, nejednotné chápání pojmu „kultura“

Angloamerické členění připisuje kultuře 3 významy:

---

1. Hodnotící pojetí

- bere v úvahu jen pozitivní hodnoty, jako je umění, humanizující člověka

2. Globální (antropologické) pojetí

- vše, co člověk vytvořil neinstinktivní cestou (tzv. kumulativním chováním x chování v kruhu, člověk x šimpanz) – obyčej

3. Dedukcionistická pojetí

- různé individuální, aplikované přístupy, např. organizační kultura, kultura bydlení, politická kultura, atp.

Základní prvky ekonomického systému kultury:

- Různé definice pojmu „kultura“
- Dělení kultury
- Kulturní procesy, instituce a produkty
- Členění kulturních činností
- Efektivnost v odvětví kultury
- Ekonomické a sociální přínosy kultury
- Kulturní turistika
- + Aktuální otázky k diskusi

Osobnost člověka = chování + prožívání, které opět ovlivňují poznané artefakty. Na člověka pak působí:

□ Biologický determinismus (sdílejí i zvířata):

- Stav osobnosti
- Endokrinní systém
- CNS
- Geny
- Vegetativní systém

□ Kulturní vzorce (typické pro člověka):

- Obyčeje (ne/slušné)
- Mravy (ne/mravné)
- Zákony (ne/zákonné)
- Tabu (ne/přirozené)
  - Při jejich nedodržení se počítá se sankcemi

Antropologické pojetí

- Kultura jako nebiologická adaptace člověka jako biologického druhu, kde se setkáváme s:
  - Artefakty – věci a znaky, svědčící o tom, že jsme se adaptovali
  - Kulturní regulativy – chování se podle norem
  - Ideje a komplexy idejí – pohádky, mýty, teorie

Snímek 27

---

j12

Aby tyto 3 mohly být v jednom celku, musí existovat následující podmínky:

Artefakty – poznané (materiální lidské výtvořy)

Kulturní regulativy – sdílené

Ideje a komplexy idejí – trvalé

Pak vzniká transkulturní konflikt

A kulturní relativismus – není vyšší a nižší kultura, ale JINÁ KULTURA, s jinými artefakty, regulativy a idejemi

noha, 8/8/2008

Definice kultury dle UNESCO:

- „Kultura musí být považována za soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu, kultura zahrnuje vedle umění a písemnictví také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení“

Základní prvky ekonomického systému kultury:

□ kulturní procesy

- tvorba
- produkce
- zprostředkování a distribuce
- spotřeba
- ochrana a udržování kulturních hodnot

□ kulturní instituce

- Místo realizace kulturních procesů a produkce kulturních produktů

□ kulturní produkty

- Tj. realizace kulturních statků a služeb

Definice umění:

- Umění je důležitou součástí lidského života a kultury, spoluvytváří naši identitu a podílí se na tvorbě společností uznávaných a respektovaných hodnot. Umění je považováno za sílu, jež život člověka i společnosti proměňuje, přináší nové ideje, podněty a způsoby myšlení o nás samotných i o společnosti, ve které žijeme, a utváří nové příležitosti pro další osobní i společenský rozvoj.
- Umění **vytváří naše kulturní dědictví**. Je považováno za vzácný statek, charakterizovaný talentem, kreativitou a osobnostními předpoklady, a jako takové je chráněno, uchováváno a je podporován jeho rozvoj.
(Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007 – 2013)

Členění kulturních činností - dle oborů:

Kritérium	Rozdělení
Charakter vlastnictví a způsob rozhodování	veřejný (municipální) sektor soukromý ziskový sektor soukromý neziskový sektor
Způsob financování	statky privátní čistě veřejné statky smíšené veřejné statky
Oblasti kultury a jejich obory	umění (dramatické, literární, výtvarné, hudební) ochrana kulturních hodnot (muzejnictví, památková péče) kulturně výchovná činnost odborný management odvětví

Problémy vyjadřování efektivity:

- Další příčinou ekonomických obtíží kultury je její tradiční řazení mezi ekonomicky neproduktivní oblasti, v nichž jsou neefektivně využívány veřejné zdroje, navíc za často nespravedlivých podmínek.
- Je totiž jen málo oblastí, v nichž jsou ekonomické zdroje vytvořené většinou občanů skutečně využívány často nepočitelnými skupinami, jak je tomu právě v odvětví kultury.
- Přesto se postupně rozvinul kulturní průmysl a trh kulturního zboží a služeb, ve kterém vedle sebe začaly koexistovat tržní i mimotržní vrstvy kulturního života.
- To přispělo k uvědomění ekonomického rozměru a k poznání, že jde o produktivní systém, jehož efekty mají často povahu externalit (jednotlivec si odnáší z kulturních akcí různé zážitky, které ho určitým způsobem motivují nebo ovlivňují a to jak pozitivně, tak negativně, apod.), a že stojí do značné míry mimo trh, ale zároveň jsou na trhu - alespoň v jeho ideální podobě - stále přítomny.

Ekonomické a sociální přínosy kultury:

- Dle The Arts and Public Purpose, 1997 definovány 4 hlavní veřejné účely kultury:
  - Napomáhá definovat národní identitu,
  - Přispívá ke kvalitě života a ekonomické prosperitě.
  - Napomáhá utváření vzdělaného a uvědomělého občana.
  - Zvyšuje kvalitu individuálního života.

Kulturní turistika:

- Cestování zaměřené na prožitek kulturních prostředí, zahrnujících i krajinu, výtvarná a performativní umění, životní styly, tradice, hodnoty a události.
- Je pohybem osob ke kulturním atrakcím mimo jejich trvalé místo pobytu, se záměrem získat nové informace a prožitky k uspokojení jejich kulturních potřeb.

Důvody návštěvy ČR cizinci 1998):

- Historická města (72,8 %)
- Poznávání života a mentality země (66 %)
- Hrady a zámky (64,4 %)
- Krajina a příroda (62,1 %)
- Kontakty s lidmi (60,3 %)
- Příležitost k zábavě (58,4 %)
- Kulturní nabídka (52,8 %)
- Česká kuchyně (41,5 %)